

GESTALT I EDUCACIÓ: ACTITUD I TÈCNIQUES AMB INFANTS

**“LA IDEA DE LA TERÀPIA GESTÀLTICA ÉS
CONVERTIR A LES PERSONES DE CARTRÓ EN
PERSONES DE VERITAT” FRITZ PERLS**

La filosofia de la gestalt (Claudio Naranjo)

- ▶ Viu ara, és a dir, preocupat del present més que del passat o del futur.
- ▶ Viu aquí: relacionat més amb el que està present que amb el que està absent.
  - ▶ Deixa d'imaginar: experimenta la realitat.
  - ▶ Abandona els pensaments innecessaris; més aviat sent i observa.
    - ▶ Expressa abans que manipular, explicar, justificar o jutjar.
    - ▶ Lliura't al desgrat i al dolor tant com al plaer.
- ▶ No acceptis cap altre "has de" més que el teu propi: no adoris a cap ídol.
- ▶ Responsabilitzat plenament de les teves accions, sentiments i pensaments.
  - ▶ Accepta ser com ets.

“Des de la Gestalt no es pretén eliminar els sentiments o pensaments indesitjats, sinó precisament portar-los a la llum, posar-los en veu alta per poder acceptar-los en primera instància, després expressar-los a través del cos i així arribar a sostenir-los”.

(Laura Pont, 2019. P.52)

“Treballant amb nenxs des de l'enfocament gestàltic, tenim en compte no reprimir la seva naturalesa, la seva tendència cap a la salut i l'autoregulació. Necessitem no reprimir-los, sinó tot el contrari, escoltar les seves necessitats i desitjos per ajudar-los a no crear unes màscares tan rígides que amb els anys siguin difícils d'autodestruir, i sobretot, difícils de deixar caure”.

(Laura Pont, 2019. P.79)

Els 8 principis bàsics de la Teràpia de Joc (Virginia Axline)

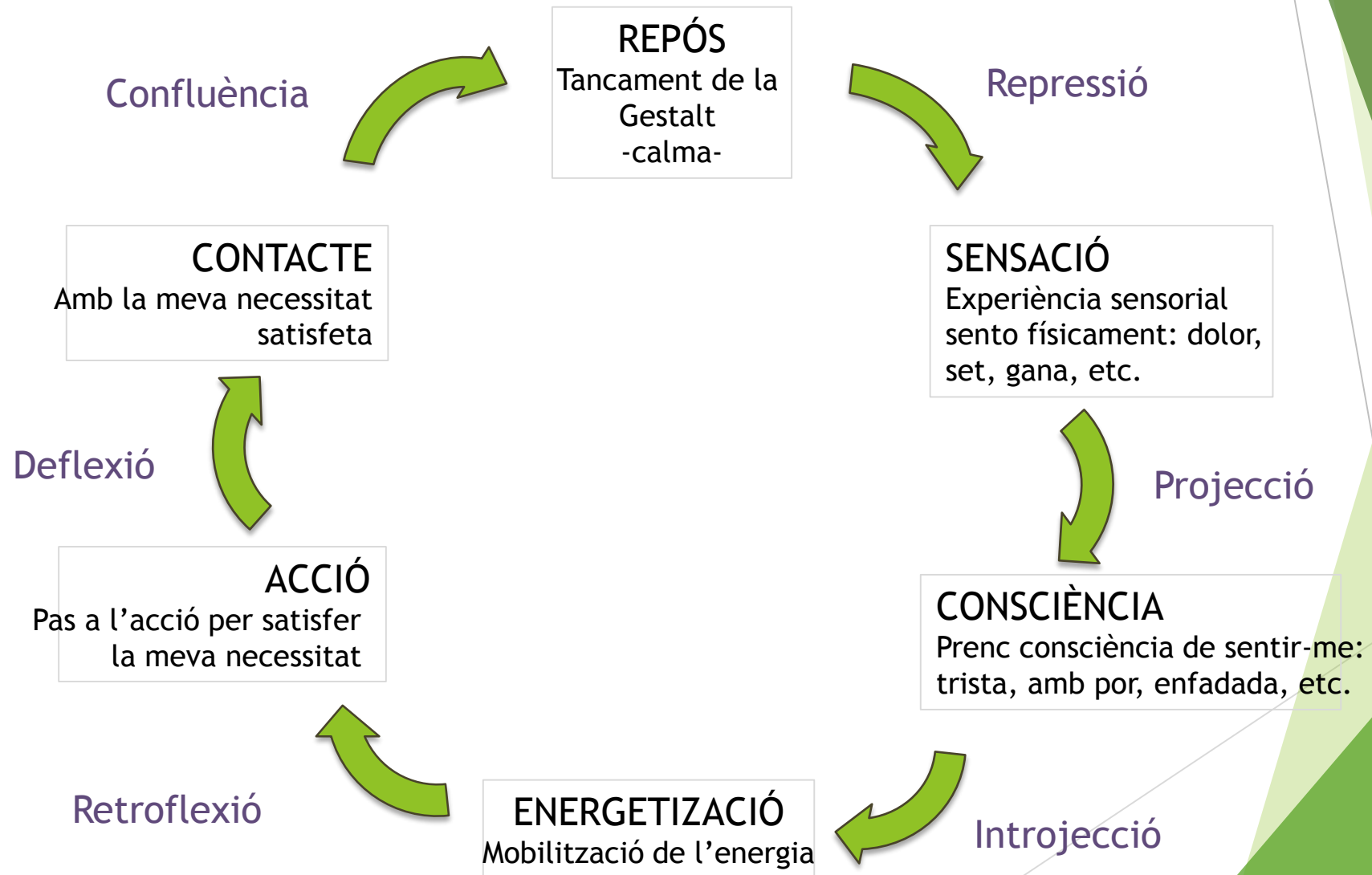
- ▶ Establir la relació. La vinculació és el més important.
  - ▶ Acceptar al nenx com a individu.
- ▶ Establir una relació de permissivitat (que l'infant pugui expressar els seus sentiments per complet).
  - ▶ Reconèixer i valorar els sentiments de l'infant.
    - ▶ Conservar el respecte cap a l'infant.
  - ▶ El nenx guia el camí, el terapeuta el segueix.
    - ▶ La teràpia no ha de ser apressada.
      - ▶ Valorar els límits.

L'AUTOREGULACIÓ I LA COREGULACIÓ

ADULTXS EMPÀTICS I DISPONIBLES

CICLE DE L'EXPERIÈNCIA - GESTALT

TRANSFERÈNCIA I CONTRATRANSFERÈNCIA

- ▶ **TRANSFERÈNCIA:** Es compon d'aquells impulsos, sentiments i desitjos reprimits, necessitats, fantasies, actituds, defenses o estereotips de relació que el pacient/alumnx evoca i repeteix en el present amb el seu terapeuta/professorx.
- ▶ **CONTRATRANSFERÈNCIA:** És tota reacció emocional que es movilitza en el terapeuta/professorx en relació amb l'alumnx/client, és a dir, tota resposta afectiva, impulsos, sentiments, estereotips, o models relacionals, fantasies, etc. Que sent el terapeuta/professorx a l'entrar en contacte amb l'alumnx.

Es poden projectar tan aspectes sans com malalts de la personalitat

EL JOC COM A EINA PROJECTIVA

► REPRESENTAR A
TRAVÉS DEL JOC ÉS
LA MESURA
D'AUTOCURACIÓ
MÉS NATURAL QUE
BRINDA LA INFÀNCIA

El joc es basa en la **projecció**. El nen a través del joc expressa:

- El que hi ha:
  - El que el nenx ha experimentat.
  - Les reaccions davant el que ha experimentat.
  - Sentiments sobre el que es va experimentar.
  - La percepció del jo del propi nenx.
- El que li agradaria que hi hagués.

- ▶ El joc és per al nenx, el que la verbalització és per l'adult. El joc proporciona un mitjà evolutivament receptiu per expressar pensaments i sentiments, explorar relacions, donar sentit a les experiències, desvelar desitjos i desenvolupar estratègies de superació. Les joguines són com les paraules per als nenxs, i el joc és el seu llenguatge.
- ▶ El joc representa l'intent del nenx per organitzar les seves experiències, i pot constituir una de les poques ocasions en la vida del nenx en les que se senti segur i que té el control de la situació.
- ▶ A través de la manipulació de joguines, el nenx pot mostrar, d'una manera més adequada que amb les paraules, com se sent amb si mateix, amb les persones significatives i amb els esdeveniments de la seva vida.

Quins beneficis té el joc lliure en l'emocionalitat dels infants:

- Expressar el seu camp emocional d'una manera "adequada", ja que ho actua a través del joc.
- Pot assumir el rol de diferents personatges que representa, actuant i practicant les característiques que representa el personatge
- Pot actuar situacions idíl·liques i sentir el benestar que això li genera.
- Poden posar i representar en el joc aquelles situacions que els hi generen conflicte i solucionar el problema, internament, a través d'una representació.
- Representant i reproduint situacions que li han generat malestar.

LA VINCULACIÓ

El **vinde afectiu** és la relació bidireccional que es dona entre dues persones.

L'aferrament (apego) pot definir-se com un tipus particular de vinde designat per reflectir el llaç o la unió afectiva que s'estableix en l'espai/temps entre el nadó i el cuidadorx. L'aferrament és una relació unidireccional de dependència del nadó cap als seus cuidadorxs.

Tipologies d'aferrament

- ▶ **L'aferrament segur-autònom**, el nenx ha tingut un referent clar, segur... Que ha satisfet les seves necessitats. Això li ha generat una sensació de seguretat i empatia amb el món. Té la capacitat d'establir relacions amb el món.
- ▶ **L'aferrament insegur-evitatiu**: es caracteritza per una figura parental no disponible que el nenx viu des del rebuig; aquest nenx no acostuma a tenir problemes de relació, ja que evita entrar en contacte. Inhibeix la seva ràbia i evita els conflictes, retroflecta i pot psicomatitzar les angoixes.
- ▶ **L'aferrament insegur-ambivalent**, el cuidadorx té reaccions imprevisibles, el nenx disposa de molta energia en complaure a l'adult (molta dependència) i el seu rendiment cognitiu es veurà afectat; està molt unidx a la figura de vincle, mostrant dificultats per relacionar-se amb els iguals.
- ▶ **L'aferrament desorganitzat**, el nenx roman rígid al costat de la figura vincular sense mirar-la, no han construït una relació estable en la qual el nenx senti confiança i pot desembocar en trastorns psiquiàtrics.

EINES TEÒRIQUES:

- ▶ **REFERENTS PSICOLOGIA INFANTIL** (Donald W.Winnicott, Violet Oaklander, Virginia Axline, Loretta Cornejo...)
- ▶ **ETAPES DE DESENVOLUPAMENT** (Jean Piaget, Erik H.Erickson...)
- ▶ **TEORIA DE L'AFERRAMENT** (John Bolwby, Mary Ainsworth, Jorge Barudy i Maryorie Dantagnan...)
- ▶ **REFERENTS PSICOLOGIA HUMANISTA** (Carl G.Jung, Wilhelm Reich, Carl Rogers, Fritz Perls...)
- ▶ **EDUCACIÓ VIVA I ACTIVA** (Rebeca i Mauricio Wild, Maria Montessori...)
- ▶ **MIRADA SISTÈMICA** (Bert Hellinger, Marianne Franke, Angelica Olvera, Mercè Traveset i Carles Parellada...).

ACOMPANYAMENT RESPECTUÓS=CONÈIXER EN
PROFUNDITAT QUINA ÉS L'ETAPA DE
DESENVOLUPAMENT I QUINES NECESSITATS S'HI
DERIVEN

ETAPES DE DESENVOLUPAMENT

- ▶ La maduració d'un infant es dóna per etapes successives i acumulatives; també anomenades fases, estadis o etapes de desenvolupament. Quan les dificultats en una determinada fase són molt accentuades, sorgeixen fixacions en aquest estadi i això és el que marca el to de la formació del caràcter de les persones.
- ▶ Les fixacions en les fases de desenvolupament conformen els trets i estructures de caràcter que marcaran el to de la personalitat, i en casos més greus, desencadenaran les psicopatologies.
- ▶ La “cuirassa” és una expressió feta per Wilhelm Reich que fa referència al conjunt de tensions i contraccions musculars que sustenten l'estructura de caràcter d'una persona i les seves formes automàtiques i repetitives de pensar, sentir i actuar. Impedeix que els sentiments profunds puguin manifestar-se i redueixen l'expressivitat i la capacitat humana de gaudir de la vida.

TENSIÓ-CÀRREGA-DESCÀRREGA-RELAXACIÓ

EL DESENVOLUPAMENT PSICOSEXUAL I PSICOSOCIAL

EDATS	REICH	ERIKSON
Gestació, part i deu primers dies de vida	UTERINA/OCULAR Període de sustentació (sistema nerviós, pell, ulls, oïda, olfacte) + (boca).	
Del naixement fins als 18 mesos	OCULAR/ORAL Període d'incorporació (sistema nerviós, pell, ulls, oïda, olfacte) + (boca)	CONFIANÇA BÀSICA VS. DESCONFIANÇA
Dels 18 mesos fins als 3 anys	ANAL Període de producció (anus/àrea motora)	AUTONOMIA VS. VERGONYA I DUBTE
Dels 3 als 6 anys	GENITAL INFANTIL O FÀLICA	INICIATIVA VS. CULPA
Dels 6 fins als 12 anys	a) identificació (genitals) b) estructuració del caràcter	COMPETÈNCIA VS. INFERIORITAT

ÚS DE MÈTODES I TÈCNIQUES

- ▶ TÈCNIQUES CORPORALS I SENSORIALS (BALLAR, SALTAR, PINTURA DE MANS, FANG, SORRA...)
- ▶ TÈCNIQUES EXPRESSIVES (MÚSICA, PINTURA...)
- ▶ TÈCNIQUES AFECTIVES (MASCOTES)
- ▶ TÈCNIQUES NARRATIVES (TITELLES, CONTES, TEATRE...)
- ▶ TÈCNIQUES PROJECTIVES SIMBÒLIQUES (CAIXA DE SORRA, CASA DE NINXS)
- ▶ TÈCNIQUES INTROSPECTIVES (DIARI PERSONAL)
- ▶ TÈCNIQUES DE DESCÀRREGA (XURROS DE PISCINA, SAC DE BOXA).
- ▶ TÈCNIQUES DE RELAXACIÓ I VISUALITZACIÓ.
- ▶ TÈCNIQUES DE MUSICOTERÀPIA.
- ▶ TÈCNIQUES DE DRAMATITZACIÓ I JOC DE ROL.

BIBLIOGRAFIA

- ▶ PONT, Laura. “Autoconocerse para acompañar al niño”. HakaBooks. España, 2019.
- ▶ PEÑARRUBIA, Francisco. “Terapia Gestalt. La vía del vacío fértil. Alianza Editorial. España, 1998.
- ▶ CORNEJO, Loretta. “Manual de terapia infantil gestáltica”. Desclée De Brouwer. 1996
- ▶ GONZALO, Jose Luís. “Vincúlate”. Desclée De Brouwer. 2015
- ▶ REICHERT, Evânia. “INFANCIA, La edad sagrada”. Ediciones La Llave. España, 2011.
- ▶ WILD, Rebeca. “Etapas del desarrollo”. Editorial Herder.